

פרוטוקול מס' 149

מישיבת ועדת העבודה והרווחה
יום רביעי, כ"ג בטבת התשנ"ח (21 בינואר 1998), שעה: 9:00

<u>נכחו</u>	<u>חברי הוועדה:</u>	מקסים לוי - היו"ר אפי אושעיה תמר גוז'נסקי דוד טל רענן כהן
	<u>מוזמנים:</u>	נחמיה דוידי - יו"ר הנהלת הקרן לחיילים משוחררים קובי כגן - תקציבן הקרן לינדה שפיר - יו"ר ועדת החינוך של הקרן עזי פרל - מנהל הקרן לחיילים משוחררים ד"ר פלטי סתוי - משרד החינוך קובי הבר - אגף הבטחון במשרד האוצר שי חרמש - ראש מועצה אזורית שער הנגב משה נתיב - יו"ר התאגדות המכללות האזוריות ד"ר נחמי פז - מנהל מכללה ישראל אלקבץ - מנהל מכללה אברהם דושינסקי - מנהל מכללה
	<u>מנהלת הוועדה:</u>	שירלי אברמי
	<u>קצרנית:</u>	אושרה עצידה
<u>סדר היום:</u>		סכנת סגירה למכינות לחיילים משוחררים - חבר הכנסת מקסים לוי

2766

סכנת סגירה למכינות לחיילים משוחררים - חבר הכנסת מקסים לוי

היו"ר מקסים לוי:

אני מתכבד לפתוח את ישיבת ועדת העבודה והרווחה.
מר נתיב, אני מציע שאתה תציג בפנינו את הנושא.

משה נתיב:

אדוני היושב ראש, אני מאוד מודה לך על כך שאתה מקיים את הישיבה הזו.

אני מעוניין להציג בפניכם את נושא המכינות הקדם אקדמאיות לחיילים משוחררים. יש כ-10,000 תלמידים כאלה שלומדים גם במקומות פרטיים, גם במכללות האזוריות, גם באוניברסיטאות וגם במכללות ההוראות. לדעתי זהו אחד המבצעים היפים שמדינת ישראל עושה. מדובר בחיילים משוחררים שלא הגיעו לבגרות ובמשך שנה-שנתיים מעלים את רמתם כך שהם יוכלו להגיע לאוניברסיטה. חלקם ממשיכים באוניברסיטה ובמכללות.

היו"ר מקסים לוי:

מי כמוני מכיר את האוכלוסיה הזו של החיילים המשוחררים.

משה נתיב:

מחיר עלות הלימוד הזה נקבע על ידי משרד החינוך. בפועל אף אחד לא עומד במחיר הזה. כאשר תלמיד לומד במכינה קדם אקדמאית באוניברסיטה, קרן החיילים שקמה לפי החוק יש לה קרן נוספת שנקראת קרן לסיוע נוסף לנצרכים, והיא משלמת למוסד 950 שקל לכל חודש לימוד.

רענן כהן:

בראשון לינואר 94 הסכום הזה היה 60 מיליון שקל. היום הסכום הוא 88 מיליון שקל. זהו סכום נפרד שבא במטרה לסייע להשכלה ולהכשרת החיילים. כל זה לא קשור לקרן האישית של החייל.

משה נתיב:

בסופו של התהליך החייל ינצל את הקרן האישית לצורך לימודיו באוניברסיטה.

אם כן, אם החייל הולך למכללה להוראה הקרן משלמת לו 950 שקל, ומשרד החינוך מוסיף למוסד עוד 400 שקל. ות"ת מתקצבת את האוניברסיטה עבור כל תלמיד לחודש בסכום של 1,450 שקל לחודש. כלומר, יש מחיר של 1,300 שקל ומחיר של 1,450. אם החייל הולך למכללה האזורית, שדרך אגב כולן ממוקמות בפריפריה, הקרן לחיילים משלמת 950 שקל, אף אחד איננו מוסיף את היתרה.

אני יושב ראש המכללות האזוריות ואני רוצה לומר לכם שהמכללות האזוריות נכנסו לגירעונות של מיליונים כתוצאה מכך. הם פנו אליי ואמרו שצריך לעשות סדר. פניתי לשני גורמים: למשרד החינוך ולקרן. משרד החינוך טען שהקרן צריכה לשלם. לדעתי הקרן לא צריכה לשלם את דמי הלימוד. היא נותנת מילגה כמו שכתוב בחוק. היא לא קובעת את דמי הלימוד, משרד החינוך קובע את דמי הלימוד. הקרן עשתה את כל המאמצים ככל שניתן כדי להעלות את המחיר.

צריך להבין שהיא גם מוגבלת בסכום שיש לה. לא רק זה, אלא היא גם הבינה שבמכללות האיזוריות יש אוכלוסיות קשות במיוחד למשל: אתיופים וקווקאזים. כתוצאה מכך שהמכללות הודיעו שהן סוגרות זמנית מפני שהן לא יכולות יותר לספוג את הגירעונות האלה, היא לסוג מסוים של אוכלוסיה עשתה מאמץ חד-פעמי לשנה אחת.

אני פניתי אל ועדת העבודה והרווחה משום שחוק חיילים משוחררים הוא באחריות ועדת העבודה והרווחה ולא באחריות ועדת החינוך.

הגיע הזמן לעשות השוואה. לא יכול להיות שכל אחד ישלם מחיר אחר, גם לא יתכן שמי שלא צועק לא יקבל את מה שמגיע לו. צריך לעשות סדר בתחום הזה. לפי דעתי לא הקרן צריכה לשלם את זה. משרד החינוך כפי שהוא משלם למסגרות ההוראות, משלם את ההפרש ממה שהקרן משלם, לדעתי הוא צריך לשלם אותו דבר גם למכללות האיזוריות.

לכל מקום אליו אני פונה דוחים אותי ולכן אין לי ברירה אלא להעלות את הנושא על סדר היום של הכנסת ושהכנסת תיתן דעתה בנושא. הכנסת היא הגורם היחיד שמוסגל לכנס את הגורמים יחד בשביל שתקבל איזשהי החלטה.

היו"ר מקסים לוי:

נציג האוצר, בבקשה.

קובי הבר:

אני יושב פה בשני כובעים. ראשית, אני חבר ההנהלה הציבורית של חיילים משוחררים כנציג האוצר. שנית, כנציג האוצר שמתקצב את החיילים המשוחררים.

צריך לזכור את תחילת דרכה של החקיקה. כאשר חוק חוק חיילים משוחררים בשנת 1994, לקחו ממשרד החינוך את הסכום שמשרד החינוך שילם בזמנו במשך כל השנים לחיילים המשוחררים עבור מכינות קדם אקדמאיות, הסכום הזה הועבר על ידנו לקרן לסיוע נוסף והגדלנו את הסכום. הסיוע בזמנו עמד על סכום של 600-700 שקלים בערכים של היום. עם הזמן, הקרן לסיוע נוסף וההנהלה הציבורית, החליטה שהיא הולכת על מילגות לחיילים והיא הגדילה את הסכום. בהתחלה הסכום גדל לסכום של 750 שקל, אחר כך ל-850 שקלים ול-950 שקלים, זו ההחלטה האחרונה. להחלטה האחרונה הוסיפו עוד תוספת של 40% על הסכום לאוכלוסיות יהודיות, לתיגבור נוסף, לחיילים עם קשיי למידה, לעולים חדשים ממגזרים שהם ברמה נמוכה. זאת אומרת, כל נושא של הקרן חוק חיילים משוחררים לא פגע בחיילים האלה. להיפך, הוא רק שיפר את המצב שהיה לפני החוק.

צריך לזכור שאנחנו נותנים לחייל המשוחרר 15,000 שקל קרן פקדון שעומדת לרשותו. נותנים לו גם במסגרת הקרן לסיוע נוסף דמי קיום, ברמה של 600-700 לחודש דמי קיום לחייל משוחרר נזקק. כל האוכלוסיה שאנחנו מדברים עליה היא רק האוכלוסיה שיש לה מרכיבים או פרמטרים סוציו-אוקונומיים שדורשים עזרה. אנחנו לא מדברים על חייל משוחרר בעל יכולת כספית מסוימת שהולך ללמוד במקום שהוא חפץ ללמוד בו ומשלם מכספו. זאת אומרת, כשלב ראשון אני בא ואומר קרן חוק חיילים משוחררים הגדילה את הסיוע שנותנים לחיילים המשוחררים, חד וחלק. הסכומים מתבטאים במיליונים רבים נוספים. הוא לצורך העניין פתר את הבעיה. אנחנו שיפרנו את המצב מול האוכלוסיה הזו ומול המכינות. מנהלי המכינות האזוריות יכולים להעיד שעד לפני שלוש שנים הם קיבלו סכום שנמוך בכ-50% מהסכום שהם מקבלים היום. אנחנו עמדנו במטרה הזו.

עכשיו מדברים על פרמטר נוסף והוא פרמטר השוואתי שבו יראו מה נותן משרד החינוך או מה נותן ות"ת למכינות האחרות. אני לא חושב שההסתכלות ההשוואתית הזו נכונה, כי אנחנו פה מסתכלים על מצבו של החייל לפני שנת 94, או אפילו שנה שעברה שהגדלנו את הסכום. אבל גם אם מישהו רוצה להסתכל בפרמטרים השוואתיים אז אני לא בטוח שאנחנו מדברים על אותו מוצר כאשר עושים השוואה מול ות"ת למכינות האזוריות. אני בכוונה משתמש במונח "מוצר". סל הדברים שנותנים ות"ת, המיקום שלהם, העלויות שלהם הוא אולי שונה מאותן מכללות איזוריות. מכל מקום, אני לא רוצה לייצג כאן בדיון את ות"ת.

דוד טל:

האם משם יצאו אקדמאיים ומפה לא יצאו אקדמאיים?

קובי הבר:

לא. המהות שלנו פה היא השלמה לבגרות. באוניברסיטאות הם נותנים גם קורסים שהם מהווים פטורים ממהלך הלימודים האקדמי.

ד"ר נחמי פז:

זה לא נכון.

קובי הבר:

לות"ת יש תקציב משלה, יש לה סדר עדיפות תקציבי משלה ואם היא החליטה מתוך תקציבה שלא היה שום גידול בתקציב שלהם ולא ניתן להם משהו נוסף, לתקצב את המכינות בתעריף שהם קבעו שהוא 1,300, ואני לא יודע אם זה התקציב הנכון פר תלמיד, זה בסדר.

נציג משרד החינוך שיושב פה יודע ששיפרנו את המצב ב-50% לעומת המצב הקודם. אני לא יודע מהו הפרמטר של השוואה. אנחנו גם לא רוצים להיכנס לזה. החוק קבע להעביר את התקציב ממשרד החינוך לקרן לסיוע נוסף. האוצר בזמנו הגדיל את הקרן לסיוע נוסף. החוק הוביל להגדלת הסכום ובזכות הגדלת הסכום הצלחנו להגדיל את המילגות. אני בכוונה אומר "מילגות". זה לא תקצוב פר תלמיד למימון שכר הלימוד שלו, אלא מדובר במילגות.

נוצר מצב שמשרד החינוך לא בא והכריז שבראשון לספטמבר שכר הלימוד הוא 1,200 שקלים או 1,100 שקל. באו וקבעו מה שאתם תקבעו זה יהיה שכר הלימוד. יש מנגנון הרבה יותר פשוט והוא לקבוע שכר לימוד מפורסם וששר החינוך או מנכ"ל יפרסמו את גובה שכר הלימוד במכללות האזוריות. יש אופציה נוספת. יקבע שכר הלימוד, הקרן לסיוע נוסף תיתן את המילגה כפי שהיא חושבת לתת ונותנת את הדמי קיום כפי שהיא חושבת לתת את הסיוע הנוסף, ויש לרשות החייל קרן פיקדון, ואם נדרשת איזשהי השלמה אפשר לממש את הקרן פקדון.

ד"ר פלטי סתוי:

גם אני יושב כאן בשני כובעים. אני נציגו של השר ואני גם יושב בהנהלת הקרן מטעם משרד החינוך. אני ממונה על הנושא.

אני רוצה לדבר על הרמה העקרונית מבלי להיכנס לקטע הכספי, עם כל החשיבות שיש לצד הכספי. ועדת העבודה והרווחה קיימה מספר דיונים מאוד רציניים שנמשכו הרבה מאוד ישיבות בנושא שמטרתם היתה להכניס סדר בנושא הזה, וליצור קופת מדינה אחת שבה יאוגמו התקציבים. אני מוכרח לציין שבזמנו נציג האוצר, מר שי טלמון, ביטא יחס מאוד אוהד לפרויקט הזה. לא פעם ולא פעמיים הוא אמר לנו שבקטע הזה

האוצר מבין את חשיבות העניין ושלא תהיה בעיה תקציבית כאשר מדובר בנושא כל כך חשוב.

לגופו של עניין, יש פה דבר שהוא בעייתי ואני מודה שהוא בעייתי. כלומר, מצד אחד יש פה אחריות פדגוגית על הפרויקט הזה, שהיא כולה של משרד החינוך. למעשה הוא קובע את רמת השירות, את מסגרת השעות, ואת תוכנית הלימודים וכך הלאה. הקרן צריכה לשלם עבור ההוצאות האלה של החיילים המשוחררים הזכאים. אני מדגיש את המילה "הזכאים", משום שמדובר בחיילים שעמדו בקריטריונים. לא כל חייל משוחרר זכאי לזה.

קביעת הקריטריונים היא קביעה מקצועית. לאחר הרבה מאוד שנים שכנענו סוף סוף את שר החינוך הקודם מר רובינשטיין, להקים ועדה כזו. דרך אגב, גם הנהלת הקרן מאוד דחפה לכיוון הזה. ובכן, קמה ועדה מקצועית שהגיעה למסקנות בדבר רמת שירות אופטימלית שמחייבת את כל המכינות הקדם אקדמאיות. את רמת השירות הזו היא גם כינתה בתעריף. היא קבעה מהו התעריף שצריך לשלם. כמובן שמשרד החינוך אימץ את התעריף הזה. הוא אימץ אותו בפועל, בכתב ובאישור. אני הבאתי את האישורים האלה גם להנהלת הקרן. משרד החינוך מכיר רק בתעריף הזה.

אני מודה שיש פה בעיה סקטוריאלית. ות"ת מעוניין בחלק האקדמי שלו ולכן הוא פועל במידה רבה באוטונומיה בנושא הזה. אותו דבר גם האגף להכשרת מורים במשרד החינוך. האגף להכשרת מורים מאוד מעוניין למשוך כוחות צעירים להוראה ולכן הוא בפירוש מסבסד את המכינות האלה. לטעמי, מעבר למה שצריך. התעריף שצריך להיות הוא אותו תעריף שקבעה הוועדה הזו וזה התעריף שמשרד החינוך אימץ. אני הבאתי את המסמך הזה בפני הוועדה. אני מוכרח לומר שאנחנו דנו במסמך הזה במסגרת ועדת החינוך וועדת החינוך אישרה אותו. כאשר זה הגיע למליאת הנהלת הקרן לא היה רוב לאשר את ההמלצות האלה. זה גרם לכך שאנחנו נשארנו עם תעריף שהוא לא ריאלי. אנחנו לא יכולים להפוך את המכינות האלה למכינות מסוג ב' או ג'. אנחנו חייבים לדרוש בדיוק את אותה רמה. הרי החייל המשוחרר כלל לא מבין בכל הויכוח הזה. הוא יקבל אותה רמת שירות ורמה מקצועית הן במכללת ברל והן במכללת עמק יזרעאל.

לצורך זה יש לוועדה אחריות כפולה ומכופלת כי היא מולידתו של החוק הזה. זוהי זכות גדולה שנפלה בחלקה של הוועדה. היא חייבת לעזור לנו להבטיח שזה יהיה תעריף אחיד בהתאם לרמת השירות כדי שלא יקרה שאנחנו באופן מקצועי נגיע למצב בו נאמר לחייל לא ללכת למכללת לוד כי שם רמת השירות היא ב' ולכן כדאי לו ללכת למכללת "אחווה" כי שם רמת השירות היא א'. אסור לנו לעשות זאת בשום אופן. אנחנו בעניין הזה תומכים תמיכה מלאה בגישה של המכללות שאומרת: כולם ביחד באותה סירה. צריך להיות תעריף אחיד.

השאלה מי יעמוד בתעריף הזה היא שאלה שאני מנוע מלדון בה. היה רצוי שהנהלת הקרן תעשה את זה ושלא יהיה פיצול. בכלל, אני חושב שכל הפיצולים האלה כלל לא בריאים. הייתי רוצה להגיע למצב שהתעריף יהיה אחיד כולם והנהלת הקרן תוכל בעניין הזה להרגיש נוח מאוד כלפי הקליינטים שלה שלומדים במכינות האלה.

קובי הבר:

איך השתנו התעריפים בשלוש השנים האחרונות?

ד"ר פלטי סתוי:

כל הזמן דובר על כך שצריכה לקום ועדה שתעשה סדר בדברים האלה. הוועדה הזו סוף סוף קמה והיא עשתה סדר. היא קבעה את מה שקבעה.

רענן כהן:

אדוני היושב ראש, אני מודה לך מאוד על קיומו של הדיון הזה.

אני רוצה שיהיה מצב שחייל יקבל את אותו שירות בכל מקום בארץ, אם זה בקריית שמונה ואם זה בתל-אביב. אנחנו חייבים לעשות זאת משום שזו היתה מטרת החוק. אנחנו לא יכולים ליצור חברה סוג א' וחברה סוג ב'. אני רוצה לקבוע קביעה מוחלטת שהאוצר באופן בסיסי היה נגד החוק הזה. אנחנו עשינו מאמצים אדירים כדי שבסופו של דבר החוק יתקבל. אסור לנו לפגוע במעשה הגדול הזה בו אנו מקנים לאותם חיילים משוחררים אפשרות ללמוד. המכללות האיזוריות הן מאוד חשובות משום שהן יכולות להעניק את מה שאנחנו תובעים והוא שכל חייל שמשתחרר תהיה לו אפשרות להרחיב את השכלתו ולהתקדם בשנים הראשונות לאחר שיחררו. זהו תפקידנו כנבחרי ציבור ולכן אני מבקש לשמור על העניין הזה.

אדוני היושב ראש, סיכמתי עם יושב ראש הקרן שמעתה והלאה עסקים פרטיים לחיילים משוחררים יכולים להיעשות לא אוטומטית על ידי הבנק, אלא על ידי ועדה מקומית של הקרן שתאשר את העסק הפרטי, על מנת שלא יוצר מצב שבו ישתמשו בכספי החיילים בצורה לא נכונה.

דוד טל:

אני סבור שהמכללות בכל מקום ומקום נותנות הזדמנות נוספת לחיילים שמכל מיני סיבות לא יכלו לרכוש השכלה. בכל הזדמנות אנחנו מדברים על כך שאנחנו מעוניינים לצמצם פערים. אנחנו רוצים לתרום תרומה סגולית לאותם אנשים שנבצר מהם מכל מיני סיבות ללמוד.

חייבים להשוות בין המוסדות השונים. מעבר לכך, צריך להקצות יותר משאבים למכללות משום שאני נתקלתי בחיילים שלמדו במכללות והם קיבלו הכשרה הנדסאית לא פחות טובה, אולי אפילו טובה יותר, מההכשרה שמעניק הטכניון או אוניברסיטאות אחרות. אשר על כן, אני תומך תמיכה מלאה בכל נושא המכללות. בפרט בימים אלה בהם אנו מדברים על צמצום פערים בחברה הישראלית, יהיה נכון לעשות זאת.

שי חרמש:

אדוני היושב ראש, אנחנו נפגשנו בוועדת החקירה לעניין מתן עיר לשדרות.

היו"ר מקסים לוי:

נוצר מצב שהילדים המסכנים כלל לא מגיעים ל"שער הנגב", ואילו הילדים החזקים כן מגיעים ל"שער הנגב". המצב הזה הוא גרוע ביותר משום שיש בו חוסר אינטגרציה. המצב הזה מזכיר לנו את המצב שהיה בשנות החמישים. בוועדת החקירה אני האשמתי את משרד החינוך.

שי חרמש:

כבוד היושב ראש, מכללת הנגב מחזיקה 250 חיילים משוחררים משכבות סוציו אוקונומיות מאיזור הנגב. כולם מתגוררים בשכונת ניר-עם בשדרות. הפרויקט הזה לא יחזיק מעמד אם בפני אותו סטודנט עומדת הדילמה האם לקבל מלגה נמוכה בתוך שדרות או מלגה גבוהה ברמת אביב בתל-אביב. על החוד הזה הדברים עומדים.

החבר'ה האלה גרים בשדרות. הם מתנדבים במסגרת פרויקט פר"ח. הם נותנים פעולות הכשרה בתוך הקהילה בשדרות. הקיום של המפעל הזה הוא איננו רק השלמת השכלה לחיילים משוחררים. הוא גם מתן הזדמנות לפעילות קהילתית בתוך עיירות הפיתוח, כי חלק מהמכללות האיזוריות ממוקמות בסמוך להן. מכללת תל-חי ממוקמת ליד

קריית שמונה. מכללת הנגב ליד שדרות. אני חושב שבקטע הזה אין ביננו מחלוקת.

היו"ר מקסים לוי:

אין מחלוקת.

ישראל אלקבץ:

המכללה האיזורית בעמק הירדן משרתת כ-300 חיילים משוחררים מטבריה, בית שאן, גולן, וגליל תחתון, כאשר 90% מהם הם צעירי האיזור. הם לא באו מחוץ לאיזור. המפעל המבורך הזה קיים כבר 12 שנה.

זו כבר שנה שנייה שאנחנו בגירעון עמוק בנושא המכינות. אנחנו מעסיקים את המורים ואנחנו צריכים לדאוג לכך שתהיה התשתית הלימודים הנדרשת על ידי האגודה לקידום החינוך. אנחנו הזרוע הארוכה של המדינה בתחום הזה. מדו"ח שיש בידי עולה שנת 1997 נסגרה עם כ-400 אלף שקל גירעון.

אנחנו אחראים למוסדות ציבור. מוסדות ציבור גם לא נכנסים לגירעון. אנחנו משרד מפוקח על ידי משרד החינוך מבחינה תקציבית. אם אני מכניס את המוסד לגירעון, צריכים לפטר אותי וצריכים להפסיק את פעילות המוסד. המשמעות של שנה שנייה של גירעון בהיקף כזה הוא שעלולה להיות תוך זמן קצר ביותר הפסקת לימודים.

כנציג המכללות הייתי חבר בוועדת צדוק שמינה שר החינוך הקודם מר רובינשטיין, על מנת לקבוע את התעריף, את סל השירותים. הוועדה סיימה להגיש את המלצותיה ושר החינוך זבולון המר ז"ל אישר את המלצותיה. המכתב הזה עבר להנהלת הקרן. הנהלת הקרן אמרה שהיא לא עוסקת בתקצוב המכינות, אלא בפיקדון אישי. התוצאה היא שאנחנו נופלים בין כל הכסאות.

האוכלוסיה שאנחנו עוסקים בה היא אוכלוסיה שראויה לקידום ולהשקעה חינוכית לימודית יותר מאלה שמגיעים לתל-אביב ולנתניה. יותר קשה לקדם אותם לבגרות וזה לא בגלל שהם לא טובים. חלק מהם לא הצליחו להגיע לתעודת בגרות. חלק מהם השיג בגרות חלקית. אנחנו מציעים להם להמשיך ללמוד יחד איתנו. אם ימשך המצב הזה אנחנו פשוט נאמר למדינה לקחת מאיתנו את המנדט הזה כי אנחנו לא מסוגלים לשאת בנטל הזה יותר. אם זה יקרה, תהיה בריחת צעירים מצפת, קריית שמונה, טבריה, בית-שאן, מהגליל לתל-אביב.

ד"ר נחמי פז:

סל השירותים נקבע על ידי האגודה לקידום החינוך והוא מפוקח על ידה בעזרת מפקחים שמסתובבים ומוודאים שאכן ניתן אותו סל שירותים לסטודנטים במכללות האיזוריות, ובכלל במכינות בכל מקום אחר. עלותו של סל השירותים הזה נבדק בוועדת צדוק. הוא כפוי עלינו. עלותו בערך 1,200-1,300 שקל. אני לא אתווכח מי צריך להוסיף את היתרה. מכל מקום, הקרן העריכה שזה שווה רק 950 שקל. היא אומרת שהיא נותנת מילגה לסטודנט ולא מתקצבת את המכללה. נדמה לי שהדבר הזה לא נכון גם לפי לשון החוק. מקור הגירעון הגדול של אותן מכינות הוא ההפרש בסך 300 שקלים בין מה שנקבע כשווי סל השירותים לבין מה שאמנם אנחנו מתוקצבים. למכללות האיזוריות אין מקור אחר.

היו"ר מקסים לוי:

מהו הסכום שישנו היום בקרן?

קובי הבר:

הסכום של הקרן לסיוע נוסף עומד על כ-88 מיליון שקל.

היו"ר מקסים לוי:

מה היה גובה הניצול בשנה שעברה?

עזי פרל:

ניצלנו למעלה מ-70 מיליון שקל. הכסף הזה מיועד לא רק להשלמת בגרות, אלא גם להכשרות מקצועיות וגם לבתי ספר להנדסאים. אנחנו משלמים גם דמי קיום לסטודנטים האלה.

ד"ר נחמי פז:

המחיר במכינות הקדם הנדסאים נקבע על יד מה"ד. הקרן לא מרימה קול. היא לוקחת 90% מזה ומשלמת.

עזי פרל:

זה לא נכון.

קובי הבר:

כמה משלם במכללה שלך חייל שאין לו בעיה סוציו-אוקונמית?

ד"ר נחמי פז:

מלא.

קובי הבר:

מה זה מלא?

ד"ר נחמי פז:

920 שקל.

קובי הבר:

תראו איזה מצב אבסורדי נוצר פה.

היו"ר מקסים לוי:

לחיילים המשוחררים האלה אני קורא אנשים מסכנים משום שלא ניתנה להם הזדמנות שווה ללמוד. אם היתה ניתנת להם הזדמנות שווה עוד לפני גיוסם לצה"ל, לא היתה נוצרת בעיה. אני סבור שיתכן וצריך לקבוע את הסל שבמסגרתו המכללה צריכה לתפקד. אין לקרן תקציב לממן גם אם נניח ויקבע סכום של 1,300.

תמר גוז'נסקי:

כמה שווה ההפרש? כמה חסר?

היו"ר מקסים לוי:

בערך חמישה מיליון.

אני הייתי יושב ראש המכללה בלוד ואני רוצה לומר לכם שלא תמיד הכירו בכך שמדינת ישראל צריכה לממן את המכללה בכל מיני נושאים שהמכללה עסקה בהם, ולפיכך היא היתה מחויבת לקחת תקציבים מהרשות המקומית כדי לבסס עוד יותר את החינוך בעיר.

אם לאוניברסיטאות נותנים סכום מסוים ולמכללות לא נותנים, והם מקבלים את אותו סל, הרי לא יעלה על הדעת שבאוניברסיטה יקבלו פחות מהסל במכללה או שבמכללה יקבלו סכום שהוא פחות מסכום הסל. צריכה להיות מדיניות אחידה לכולם. למה צריך ליצור מצב שבאוניברסיטה יהיה סכום שונה מהסכום של המכללה? אני מכיר את הויכוח את במועצה להשכלה גבוהה בעניין ההכרה, וכן את כל הנושא.

אנחנו לא נסיים היום את הדיון. אני מציע שתניחו בפנינו מסמך שיצביע על הסכום שיש בקרן. כמו כן צריך שתהיה בו התייחסות לגובה ניצול הסכום וכן מה הסכום שדרוש לצורך כיסוי הגירעון?

תמר גוז'נסקי:

כלומר, מה התוכנית שלהם לשנת 98, נכון?

היו"ר מקסים לוי:

כן. כדי שאני אוכל לדבר עם משרד החינוך ועם משרד האוצר אני צריך שיהיו לי נתונים שיצביעו על כך שלקרן יש חוסר תקציב לשם מימון הפעולה הזו.

קובי הבר:

אדוני יושב ראש הוועדה, זה לא הכיוון הנכון.

היו"ר מקסים לוי:

למה לא?

קובי הבר:

יש קרן אשר הגדילה את הסכומים ב-50% בזמן האחרון. העניין פה לא שייך למשרד האוצר. הוא שייך למשרד החינוך. משרד החינוך כאחראי על הסמינרים, וכאחראי על ות"ת, ואחראי על המכינות הקדם אקדמאיות, צריך לעשות אצלו סדר בתוך הבית. אמר פה נציג משרד החינוך שבאגף להכשרת מורים משלמים יותר מידי, בסדר, אז אולי צריך לעשות סדר בסל, אבל לא צריך לערב פה לא את האוצר שכבר הוסיף תקציבים למטרה הזו, ולא את הנהלת קרן חיילים משוחררים.

תמר גוז'נסקי:

מה הנימוק להבדל בין הסכומים 950 שקל ל-1,350 שקל, מבחינתך?

קובי הבר:

הסכום בסך 1,350 ש"ח הוחלט בות"ת.

ישראל אלקבץ:

זה תיקצוב משרד החינוך לשנת 1997.

היו"ר מקסים לוי:

הסל בסך 950 ש"ח לא נקבע לפי עלות מסוימת של לימודים במכינה.

קובי הבר:

אי אפשר להגיד שהוא לא נקבע. אותו תקציב שהיה עבור אותו סל בשנת 94 הועבר. מאז הגדלנו את הסכומים. הוספנו עוד 50%.

תמר גוז'נסקי:

אדוני נציג האוצר, תסביר לנו את ההפרש.

קובי הבר:

אני לא צריך להסביר את ההפרש.

תמר גוז'נסקי:

אבל מישהו צריך להסביר את ההפרש.

קובי הבר:

אני לא יודע מי קבע את הסל.

רענן כהן:

למה זה חשוב מי קבע את הסל? לא יתכן שיהיה הפרש.

היו"ר מקסים לוי:

כמי שהקים מכללה כזו אני יודע שמי שבסופו של דבר יספוג את הפערים יהיו המכללות בעצמן. אם המכללות לא יצליחו לספוג את הגרעונות הללו הן תסגרנה ומי שיסבלו מכך הם אותם חיילים שיפסיקו ללמוד באיזור מגוריהם. בשלב הזה חסרים לי נתונים כדי להחליט האם הקרן מסוגלת עדיין לספוג את הסכום בסך 5 מיליון שקל, כן או לא? יתכן אנחנו נבקש ממכון ברוקדיל לבדוק את הסל של המכללות ואת הסל של האוניברסיטה.

תמר גוז'נסקי:

נציג האוצר, תסביר לי למה נכון לעכשיו קיים הפרש בין שני הסלים? למה לימוד במכללה שווה פחות 400 שקל מלימוד באוניברסיטה?

קובי הבר:

שישב פה נציג משרד החינוך ושיתן לך תשובה. זה לא שאלה של האוצר.

רענן כהן:

הבעיה היא שזו לא אוכלוסיה פוליטית שיכולה להשפיע על המבנה התקציבי במדינת ישראל.

תמר גוז'נסקי:

אתה צריך לומר שזו אולי אוכלוסיה שהיא לא מספיק חזקה.

רענן כהן:

מדובר בחיילים ששירתו את המדינה ונתנו לה את מיטב שנותיהם.

משה נתיב:

משרד החינוך הוא זה שקבע את הסל שחייבים לתת לחיילים האלה. הוא קבע סל אחיד לכולם. שר החינוך הוא זה שקיבל את ההמלצות של הוועדה. אני מציע שיפסיקו לומר לי שות"ת לא קשור קצת למשרד החינוך. שר החינוך הוא יושב ראש המועצה להשכלה. כל הכספים הם כספי מדינה, אבל נוצר מצב ששתי קטגוריות מקבלות יותר כסף מהקטגוריה האחרת.

היו"ר מקסים לוי:

משרד החינוך יכול לטעון שאין לו כסף עבורכם.

משה נתיב:

אם אין למשרד החינוך כסף המכללות תסגרנה בסוף החודש ו-3,500 חיילים ילכו הביתה. אי אפשר יותר להמשיך כך. אדוני היושב ראש, אני נזרקתי גם ממשרד החינוך וגם מהקרן. אני פונה אליך עכשיו כמושיע אחרון. לפי דעתי, הקרן באופן עקרוני לא צריכה לתת דמי לימוד. היא נותנת מילגה. כמו שלמשרד החינוך יש כסף לתת למכללות להוראות, צריך להכריח את משרד החינוך לכסות את ההפרש או להוריד את הסל לכולם.

תמר גוז'נסקי:

צריך שיהיה תיקצוב שווה. אנחנו לא נשלח 3,000 חיילים הביתה.

קובי הבר:

אם הדרישה היא להשלים את הסכום של 200 שקל במסגרת הקרן לסיוע נוסף, אין שום בעיה. אם ועדת העבודה והרווחה תחייב את ההנהלה הציבור להשוות את הסכומים, נמצא את המקור.

היו"ר מקסים לוי:

במכתב שמונח לפניי אני קורא ששר החינוך זבולון המר ז"ל כתב לד"ר צדוק שהוא יושב ראש הוועדה כך: "אני מודה לכם על דו"ח הוועדה לבחינת התעריפים במכילות הקדם אקדמאיות שליד המכללות. קראתי את המלצות הוועדה ואני מאשר אותן".

קריאה:

אם הוא מאשר הוא צריך לשלם.

ד"ר פלטי סתוי:

הגישה הזו תיגרום לכך שכל העבודה שנעשתה בזמנו על ידי ועדת העבודה והרווחה בנושא החוק תרד לטמיון.

תמר גוז'נסקי:

למה ההפרש? למה מכללות מקבלות פחות? האם הלימודים שם שווים פחות?

ד"ר פלטי סתוי:

יש תעריף שבנוי על רמת השירות שמחייבת. התעריף הזה מגובה בתעריף שאושר על ידי אגף התקציבים במשרד החינוך. ישנו גם מסמך שנמצא בהנהלת הקרן.

תמר גוז'נסקי:

מה אומר המסמך?

ד"ר פלטי סתוי:

יש שם שני תעריפים, לפי גודל הקורס, אחד בסך 1,200 שקל והשני בסך 1,100. העובדה שות"ת או האגף להכשרת מורים משלמים יותר, היא לא רלוונטית לצורך העניין הזה. מבחינה מקצועית אני אומר לכם שהתעריף בסך 1,200 שקל הוא התעריף שעונה על רמת השירות שאנחנו מבקשים מהמכינה. אנחנו המלצנו בפני הנהלת הקרן שתאמץ את התעריף הזה.

רענן כהן:

ד"ר סתוי, אני נדהם לשמע את הדברים שלך. בדיונים שהיו במשך הכנת החוק אמרת דברים שונים לחלוטין מהדברים שאתה משמיע עכשיו. כל הזמן דיברת צריך לתת למכללות ולאזורי הפיתוח, פתאום עכשיו אתה משנה את הדברים.

תמר גוז'נסקי:

אתה צריך לתת להם יותר. למה אתה נותן להם פחות? למה לאוניברסיטה החלטת לתת יותר?

ד"ר פלטי סתוי:

חברת הכנסת גוז'נסקי, ההחלטה לתת לות"ת היא לא החלטה של שר החינוך. היא החלטה פנימית של ות"ת. הכסף שות"ת משלמת הוא לא של הקרן. זה כסף של המועצה להשכלה גבוהה.

היו"ר מקסים לוי:

צריך לעודד את הקמת המכללות. אם אותן מכללות לא יוכלו להמשיך להתקיים הרי מי שיפסיד מכך הם אותם חיילים משוחררים שנמצאים בפריפריה כי הם לא יוכלו לרכוש השכלה.

תמר גוז'נסקי:

לאותם חיילים משוחררים אין אפשרות כלכלית לשכור דירה בתל-אביב.

היו"ר מקסיט לוי:

מאחר והשר אישר את המלצות הוועדה לעידכון אחיד של הסל בין המכללות לאוניברסיטה, אני חושב שהוועדה צריכה לקבל החלטה ברוח דומה והיא שהמכללות תקבלנה את אותו סל ואותו תקציב. שנית, אני לא רוצה להיכנס כרגע לשאלה אם זה צריך להיות הקרן או משרד החינוך? צריך למצוא את התקציב ועל משרד החינוך מוטלת החובה לעשות הכל כדי שלמכללות לא יהיה גירעון תקציבי. אני מציע שיביאו לנו נתונים תוך שבועיים ימים כדי שנוכל לראות מה קורה בנושא התקצוב.

משה נתיב:

האם תהיה ישיבה בעוד שבועיים?

היו"ר מקסיט לוי:

כן.

עזי פרל:

אני מקבל את דבריו של משה נתיב. אני חושב שהוא יצג גם את הקרן בצורה הנכונה ביותר.

כאשר חוקק החוק משום מה משרד החינוך כלל לא הזכיר את נושא המכינות שליד האוניברסיטאות. הוא גם לא שם בקרן לסיוע נוסף את אותו תקציב שהוא מעביר.

ד"ר פלטי סתוי:

לא משרד החינוך, אלא ות"ת.

עזי פרל:

אני מכיר את משרד החינוך. אני לא מכיר תת גופים.

אם היו שמים את התקציב שנמצא היום בות"ת בקרן לסיוע נוסף, מילגת הלימודים שנקבעה אז בראשותו של משה נתיב על סכום אחיד היה סכום אחיד לכולם. אנחנו משלמים היום למכינות שליד המכללות האזוריות מילגת לימודים אחידה. למכינות שליד המכללות להוראה אנחנו משלמים את אותה מילגת לימודים. העובדה שמשרד החינוך החליט להוסיף על זה היא החלטה של משרד החינוך מטעמים שלו מבחינת הדבר. אנחנו עם הפנים אל החייל המשוחרר.

כשהקרן קיבלה את המנדט, ואני התמנתי כמנהל הקרן, עשינו מחקר ועברנו את כל המכללות במדינת ישראל. אנחנו מצאנו שכאשר משרד החינוך שילם, כאשר ד"ר סתוי שילם, הסכום היה בין 550 שקל ל-750 שקל. מי שצעק קיבל.

ד"ר פלטי סתוי:

אדוני היושב ראש, אני מוחה. מה שקורה פה הוא פשוט שערוריה.

עזי פרל:

אדוני היושב ראש, אני לא השתמשתי במילים מגונות. לקחנו צוות אוביקטיבי של משרד הבטחון שכלל כלכלנים. אנחנו ראינו את התעריף שהיה בין 550 שקל ל-700 שקל. אנחנו העלאנו את כל הנתונים בהנהלה הציבורית בראשותו של האלוף משה נתיב ואז הקרן קבעה אנחנו נקבע מחיר אחיד למילגה והיא תהיה 750 שקל מעל לסכום המקסימלי

שהיה. ד"ר סתוי המשיך לשלם בשנת 95 כי אנחנו היינו צריכים לבדוק את השטח. בשנת 96 העלאנו ל-750 שקל, ובשנת 97 העלאנו ל-850 ש"ח, ובשנת 98 ל-950 ש"ח.

משה נתיב:

עבור בחור שבא למכללת מנשה הוא משלם למכללת מנשה 1,200 שקל. עבור חייל משוחרר שנזקק משלמים רק 950 ש"ח. זה אבסורד. אם מחר תבוא נערה נזקקת שכלל לא שירתה בצבא והיא תירצה ללמוד במכללת ספיר, הוא ישלם 1,100 או 1,200 שקל. זה כבר מגיע לאבסורדים. אני כבר לא מדבר על שכר דירה לחרדים.

נחמיה דוידי:

הנושא העקרוני שעומד פה על הפרק הוא אי השיוויוניות. צריך לפתור את הבעיה הזו של אי השיוויוניות. אי השיוויוניות לא נגרמת על ידי הנהלת הקרן. היא רואה חייל וזה לא חשוב לאיזה נתיב הוא הולך, לאוניברסיטה או למכללה. היא משלמת 950 ש"ח. מבחינתנו זה יהיה עיוות לשלם לחייל אחד 950 ש"ח ולחייל שני 1,100 שקל. העיוות הזה נוצר מכך שיש כל מיני גורמים במדינה, פה קוראים לזה ות"ת, וכאן קוראים לזה משרד החינוך, שנותנים את ההשלמה, בעוד שלמכללות לא נתנו את ההשלמה. את הבעיה הזו צריך לפתור.

היו"ר מקסים לוי:

אני רוצה לסכם את הדיון. המדינה צריכה לתת הזדמנות שווה לאוכלוסיות נזקקות. היא צריכה לעשות הכל ולתת להם הכל כדי שהם יגיעו לרמת לימודים מסוימת, רמה שתאפשר להם אחר כך להיכנס למסלול האקדמי. סגירת המכללות תפגע באותם אנשים שהקרן אמורה לסייע להם.

הוועדה מאמצת את החלטת שר החינוך זבולון המר ז"ל באשר לאחידות הסל בין המכללות לאוניברסיטאות. אנחנו כוועדת העבודה והרווחה צריכים לתת יותר כוח ויותר עידוד למכללות ולא לאוניברסיטאות, כי לאוניברסיטאות יש מספיק כלים וכוח להילחם כדי לקבל תקציבים. אנחנו קובעים שיהיה סל אחיד בין האוניברסיטה לבין המכללות ותיקצוב אחיד. משרד החינוך יכול למצוא בתקציב האדיר שיש לו את הסכום של 3-4 מיליון שקל כדי לכסות את ההפרש.

תמר גוז'נסקי:

זה גם תיקון עוול.

היו"ר מקסים לוי:

אני מקווה שכך משרד החינוך יעשה. תוך שבועיים אנחנו נכנס שוב את הוועדה כדי לראות האם משרד החינוך אכן למד משהו מאיתנו.

תודה רבה, הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 10:15.